

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

Αθήνα, 30/12/2022

ΠΡΑΞΗ ΑΡΙΘΜ 4/2022

Συνοπτικής Διαδικασίας επί καταγγελιών του άρθρου 37 του ν. 3959/2011

Έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 37 παρ. 1 και 2 του ν. 3959/2011,
2. την υπ' αριθ. 86330/29.8.2019 (Φ.Ε.Κ. 646/Υ.Ο.Δ.Δ./29.8.2019) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων περί διορισμού Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού,
3. την υπ' αριθ. 70257 (ΦΕΚ586/Υ.Ο.Δ.Δ./12.07.2022) απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων περί διορισμού του Αντιπροέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού,
4. Η υπ' αριθ. πρωτ. 1238/09.02.2021 καταγγελία των: [...] κατά της εταιρείας με την επωνυμία «Ελληνικά Πετρέλαια Ανώνυμη Εταιρεία».
5. Η υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 11141/9.12.2022 Εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ

I ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στις 09.02.2021, οι [...] (αμφότεροι εφεξής και «καταγγέλλοντες») κατέθεσαν την υπ' αριθ. πρωτ. 1238 καταγγελία ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ») κατά της εταιρείας με την επωνυμία «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και τον διακριτικό τίτλο «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε.» (εφεξής και «ΕΛΠΕ») αιτούμενοι την διαπίστωση παράβασης του άρθρου 1 του ν. 146/1914 περί αθέμιτου ανταγωνισμού (εφεξής και «Καταγγελία»).

II ΤΑ ΜΕΡΗ

II.1 Οι καταγγέλλοντες

Οι καταγγέλλοντες είναι αμφότεροι ιδιοκτήτες βυτίων [...].

II.2 Η καταγγελλόμενη εταιρεία

3. Η εταιρεία ΕΛΠΕ ιδρύθηκε το 1998, εδρεύει στο Μαρούσι¹ και είναι η μητρική εταιρεία του Ομίλου Ελληνικά Πετρέλαια (εφεξής και «Όμιλος ΕΛΠΕ»). Οι εταιρείες του Ομίλου δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας κυρίως στην Ελλάδα, τη Νοτιανατολική Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο, και περιλαμβάνουν τη διύλιση και

¹ Χειμάρρας 8^Α.

εμπορία προϊόντων πετρελαίου, την παραγωγή και εμπορία πετροχημικών προϊόντων και την έρευνα για υδρογονάνθρακες. Έχει στην ιδιοκτησία της τα τρία (3) από τα τέσσερα (4) διυλιστήρια της χώρας και, κατά δήλωση της ίδιας της εταιρείας, κατέχει περίπου το 65% του χονδρικού εμπορίου πετρελαιοειδών της Ελλάδας².

4. Ο Όμιλος ΕΛΠΕ έχει επίσης ισχυρή παρουσία:
  - a. στη λιανική αγορά καυσίμων (μέσω της θυγατρικής ΕΚΟ),
  - b. στη χονδρική και λιανική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (μέσω της κοινοπραξίας ELPEDISON),
  - c. στην αγορά ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (δικαιώματα για παραγωγή 1000 MW),
  - d. στην αγορά πετροχημικών, με καθετοποιημένο σύστημα παραγωγής και μερίδιο στην εγχώρια αγορά άνω του 50%.³
5. Κύριοι μέτοχοι της εταιρείας είναι η Paneuropean & Industrial Holdings S.A (47%) και το ΤΑΙΠΕΔ (35,5%). Το υπόλοιπο 17,5% των μετοχών ανήκει σε θεσμικούς και ιδιώτες επενδυτές⁴.

III ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ

6. Σύμφωνα με την Καταγγελία, η ΕΛΠΕ διέκοψε τη συνεργασία με τους καταγγέλλοντες την [...] 2018, χωρίς να προηγηθεί καταγγελία σύμβασης, και έκτοτε οι καταγγέλλοντες δεν λαμβάνουν προσκλήσεις για τους διαγωνισμούς μεταφοράς υγρού θείου της εταιρείας ΕΛΠΕ⁵. Οι καταγγέλλοντες έστειλαν και σχετική εξώδικη επιστολή στην ΕΛΠΕ τον Σεπτέμβριο του 2020 με την οποία αιτούνταν από την ΕΛΠΕ τη χορήγηση βεβαίωσης σε αμφοτέρους τους καταγγέλλοντες από την οποία να προκύπτει εάν αυτοί εξακολουθούν να βρίσκονται στον Πίνακα Προμηθευτών/Εργολάβων και, εάν όχι, τους λόγους για τους οποίους διεγράφησαν από αυτόν. Η ΕΛΠΕ απάντησε τον Νοέμβριο του 2020 εξηγώντας τους σχετικούς λόγους, μεταξύ των οποίων ήταν και η ρητή άρνηση των καταγγελλόντων να παρατείνουν τη συνεργασία με την ΕΛΠΕ, η οποία έληγε στις [...]

7. Ως προς το ιστορικό της καταγγελλόμενης πρακτικής και σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην υπό εξέταση Καταγγελία και στον φάκελο της υπόθεσης, σημειώνονται τα εξής.

8. Στον πρώτο εκ των καταγγελλόντων, ο οποίος συνεργάζεται μέσω διαγωνιστικών διαδικασιών με την ΕΛΠΕ από το [...], ανατέθηκε, κατόπιν διαγωνισμού, [...] 2015, για δύο έτη, η μεταφορά υγρού τετηγμένου θείου [...] με κόμιστρο μεταφοράς [...] με

² Βλ. ιστοσελίδα της εταιρίας <https://www.helpe.gr/the-group/what-we-do/refining-supply-trading/>.

³ Βλ. την επίσημη ιστοσελίδα του Ομίλου <https://www.helpe.gr/investor-relations/key-data/short-description/>, ημερομηνία πρόσβασης 03.09.2021.

⁴ <https://www.helpe.gr/investor-relations/key-data/shareholders-structure/>, ημερομηνία πρόσβασης 03.09.2021.

⁵ Βλ. σελ. 24 της Καταγγελίας.

⁶ [...]

κόμιστρο μεταφοράς [...] . Η συνεργασία παρατάθηκε μέχρι το τέλος του 2017 και έκτοτε προέκυψε διαφωνία ως προς το κόμιστρο μεταφοράς και τη διάρκεια και διεκόπη η συνεργασία. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Καταγγελία, η ΕΛΠΕ πρότεινε, τέλος του 2017, δίμηνη παράταση της συνεργασίας ήτοι έως το τέλος Φεβρουαρίου του 2018, με τα προϊσχύσαντα κόμιστρα μεταφοράς. Στην πρόταση αυτή οι καταγγέλλοντες απάντησαν ζητώντας υψηλότερα κόμιστρα και παράταση συνεργασίας μέχρι το τέλος του 2018⁸, χωρίς να λάβουν απάντηση όπως ισχυρίζονται⁹. Η σύμβαση παρατάθηκε σιωπηρά [...], η ΕΛΠΕ αντιπρότεινε εκ νέου [...] παράταση της συνεργασίας στην οποία οι καταγγέλλοντες απάντησαν αρνητικά¹⁰.

9. Εν τω μεταξύ, [...] του 2016, είχε προκύψει διένεξη μεταξύ των καταγγελλόντων και της ΕΛΠΕ για το κόμιστρο μεταφοράς [...]

η οποία επιλύθηκε με την 124/2018 απόφαση του Ειρηνοδικείου Θεσσαλονίκης¹¹. Περαιτέρω, [...] του 2016, προέκυψε διένεξη για την υπογραφή σύμβασης και την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης και ασφαλιστηρίων τα οποία η ΕΛΠΕ ζητούσε από τους καταγγέλλοντες κατά τα οριζόμενα στους όρους του διαγωνισμού και στη σύμβαση ανάθεσης¹², ενώ τον [...] 2017 [...]

10. Συνοπτικά, κατά τους καταγγέλλοντες, η διακοπή συνεργασίας εκ μέρους της ΕΛΠΕ αποτελεί παράβαση του άρθρου 1 του ν. 146/1914 περί αθέμιτου ανταγωνισμού, υπό την έννοια ότι η πρακτική της ΕΛΠΕ αντίκειται στα χρηστά ήθη¹⁴.

III.1 Καταγγελίες, εξώδικα και διαδικασίες ενώπιον άλλων αρχών

11. Σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου, οι καταγγέλλοντες, στο πλαίσιο της συμβατικής τους σχέσης με την ΕΛΠΕ, έχουν προβεί στις κάτωθι ενέργειες:

a. Στις [...] 2016, οι καταγγέλλοντες κατέθεσαν αγωγή κατά της ΕΛΠΕ ενώπιον του Ειρηνοδικείου Θεσσαλονίκης αιτούμενοι να αναγνωριστεί υψηλότερο κόμιστρο μεταφοράς για το έργο της μεταφοράς υγρού θείου [...] που εκτέλεσαν την ημέρα [...] 2016 σε σχέση με αυτό που προβλεπόταν στη γενική ανάθεση του έργου μεταφοράς [...] Το Ειρηνοδικείο Θεσσαλονίκης, με την υπ' αριθ. 124/2018 απόφαση, έκανε εν μέρει δεκτή την αγωγή, κρίνοντας ότι το κόμιστρο πρέπει να ανέλθει στα [...] ενώ η ΕΛΠΕ εν τω μεταξύ είχε ήδη αποπληρώσει την οφειλή της προς τους καταγγέλλοντες¹⁵.

b. Στις [...] .2017 οι καταγγέλλοντες έστειλαν εξώδικη δήλωση [...]

⁷ Βλ. σελ. 45 της Καταγγελίας.

⁸ Βλ. σελ. 47-48 της Καταγγελίας και την υπ' αριθ. πρωτ. 5916/09.07.2021 επιστολή παροχής στοιχείων της ΕΛΠΕ (σχετικό 9).

⁹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. υπ' αριθ. 5916/09.07.2021 απαντητική επιστολή των ΕΛΠΕ (σελ. 6 και σχετικό 9).

¹⁰ Βλ. Σελ. 48-50 της Καταγγελίας και υπ' αριθ. πρωτ. 5916/09.07.2021 επιστολή παροχής στοιχείων της ΕΛΠΕ (σελ. 6 και σχετικό 9) .

¹¹ Βλ. σελ. 69-77 της Καταγγελίας.

¹² Βλ. σελ. 56-65 της Καταγγελίας και υπ' αριθ. πρωτ. 5916/09.07.2021 επιστολή παροχής στοιχείων της ΕΛΠΕ (σχετικό 1 και 2).

¹³ [...]

¹⁴ Βλ. σελ. 90-94 της Καταγγελίας.

¹⁵ Βλ. σελ. 69-77 της Καταγγελίας.

διαμαρτυρόμενοι για δυσλειτουργίες στη συνεργασία τους με την ΕΛΠΕ [...]

c. Στις [...] 2017 ο [...] κατέθεσε μήνυση ενώπιον της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης κατά [...]. Η μήνυση τέθηκε στο αρχείο ως αστήρικτη κατά τον νόμο καθώς δεν στοιχειοθετούνταν το αδίκημα της απάτης τόσο κατά του μηνυόμενου όσο και κατά άλλου εκπροσώπου ή υπαλλήλου της ΕΛΠΕ¹⁶.

d. Όπως αναφέρεται και ανωτέρω, στις [...] 2020, οι καταγγέλλοντες έστειλαν εξώδικη επιστολή στην εταιρεία ΕΛΠΕ ζητώντας από την τελευταία να τους ενημερώσει αν βρίσκονται στη λίστα προμηθευτών της και αν όχι, βάσει ποιων κριτηρίων έχουν αποκλειστεί¹⁷.

e. Στις [...] 2021, οι καταγγέλλοντες έστειλαν εξώδικη αίτηση στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας και στην ΕΑ δια της οποίας κοινοποίησαν στους ως άνω παραλήπτες την από [...] 2020 εξώδικη επιστολή προς την ΕΛΠΕ αναφέροντας ότι η ΕΛΠΕ δεν απάντησε ποτέ¹⁸.

IV ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΓΔΑ

12. Κατόπιν αιτήματος του καταγγέλλοντος [...]πραγματοποιήθηκε [...] τηλεσυνάντηση με στελέχη της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, κατά την οποία εξέθεσαν και προφορικά τα διαλαμβανόμενα στην Καταγγελία και παρείχαν περαιτέρω διευκρινίσεις επ' αυτής.

13. Ακολούθως, η ΓΔΑ απέστειλε την υπ' αριθ. πρωτ. 5411/22.06.2021 επιστολή παροχής στοιχείων στην καταγγελλόμενη εταιρεία, οι απαντήσεις επί της οποίας προσκομίστηκαν με την υπ' αριθ. πρωτ. 5916/09.07.2021 επιστολή.

14. Σε σχετικό ερώτημα της ΓΔΑ ως προς τη μεταφορά υγρού τετηγμένου θείου στην Ελλάδα, η ΕΛΠΕ απάντησε ότι χρησιμοποιεί μεταφορείς υγρού θείου είτε για μεταφορά του εν λόγω προϊόντος σε πελάτες/αγοραστές είτε για ενδοεταιρικές μεταφορές (από τις ΒΕΑ ή τις ΒΕΘ προς τις ΒΕΕ). [...]

15. Για την ανάθεση της εν λόγω υπηρεσίας μεταφοράς υγρού θείου, η ΕΛΠΕ εφαρμόζει τον εσωτερικό κανονισμό προμηθειών του Ομίλου ΕΛΠΕ και διενεργεί σχετική διαγωνιστική διαδικασία ως ν.π.ι.δ το οποίο επιλέγει ελεύθερα τους προμηθευτές-πελάτες του και προς το σκοπό της επιλογής του καταλληλότερου προμηθευτή και της διασφάλισης της ομαλής και απρόσκοπτης παραγωγικής και εμπορικής δραστηριότητας του ομίλου. Στο ως άνω πλαίσιο η ΕΛΠΕ συντάσσει κατάλογο τελικών προμηθευτών με τους οποίους θα προχωρήσει στη διαδικασία επιλογής. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί η προεπιλογή των προμηθευτών ορίζονται συγκεκριμένα κριτήρια όπως π.χ. το μέγεθος του προμηθευτή, η γεωγραφία ή η προϋπάρχουσα αξιολόγηση, η οποία αποτελεί σημαντικό κριτήριο για την εταιρεία. Συγκεκριμένα, [...], η προϋπάρχουσα αξιολόγηση και το ιστορικό συνεργασίας με έναν προμηθευτή αποτελούν σημαντικά κριτήρια για την κατάρτιση της λίστας των διαγωνιζομένων. Ενδεχόμενη αρνητική αξιολόγηση ενός συνεργάτη-προμηθευτή, ειδικότερα σε σοβαρά θέματα, π.χ. ασφάλειας των μεταφορών, μηνύσεων,

¹⁶ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 5916/09.07.2021 επιστολή παροχής στοιχείων της ΕΛΠΕ (σχετικό 7).

¹⁷ Βλ. σελ. 3-6 της Καταγγελίας.

¹⁸ Βλ. σελ. 7-13 της Καταγγελίας.

¹⁹ [...]

μη επίτευξης συμφωνίας επί συγκεκριμένων όρων της σύμβασης, μη προσκόμισης αναγκαίων εγγράφων κ.λπ. όπως εν προκειμένω η περίπτωση των καταγγελλόντων, αποτελούν για την ΕΛΠΕ αιτία αποκλεισμού από μελλοντικούς διαγωνισμούς. Με βάση αυτά τα κριτήρια, συντάσσεται ένας αρχικός κατάλογος προμηθευτών επί του οποίου η ΕΛΠΕ μπορεί να προσθέσει προμηθευτές. Στη συνέχεια, η ΕΛΠΕ αποστέλλει την προκήρυξη σε όσους προμηθευτές έχουν προεπιλεγεί από τους οποίους ζητά να υποβάλουν τεχνοοικονομική προσφορά την οποία εν συνεχεία αξιολογεί.

16. Ειδικότερα, ως προς τη συνεργασία με τους καταγγέλλοντες, η ΕΛΠΕ ανέφερε τα εξής:

a. Ο [...] αναδείχθηκε συνεργάτης της ΕΛΠΕ για τη μεταφορά υγρού τετηγμένου θείου, κατόπιν διαγωνισμού, τον [...] για δύο έτη²⁰. Σύμφωνα με τους όρους του διαγωνισμού, ο μεταφορέας έπρεπε να υπογράψει σχετική σύμβαση ανάθεσης, να υποβάλει εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης και ασφαλιστήριο συμβόλαιο. Όπως προκύπτει από τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η ΕΛΠΕ, ενώ η ΕΛΠΕ ζητούσε επίμονα για πολλούς μήνες (τουλάχιστον από τον Μάρτιο του 2016 μέχρι τον Οκτώβριο του 2016) από τον [...] να υπογράψει την σχετική σύμβαση, την οποία είχε ήδη υπογράψει η ΕΛΠΕ, και να προσκομίσει εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης και ασφαλιστήριο συμβόλαιο²¹, οι καταγγέλλοντες δεν προέβησαν σε καμία ενέργεια ενώ σε σχέση με το ασφαλιστήριο συμβόλαιο, κατέθεσαν μια βεβαίωση της ασφαλιστικής εταιρείας και όχι τη σύμβαση με τους σχετικούς όρους. Τούτο μάλιστα παραδέχονται και οι ίδιοι οι καταγγέλλοντες, αναφέροντας στην Καταγγελία, ότι υπήρχαν υπογεγραμμένες συμβάσεις με την ΕΛΠΕ μέχρι το 2015²² καθώς και ότι ποτέ δεν είχαν προσκομίσει εγγυητική επιστολή, ωστόσο το εν λόγω πρόβλημα λυνόταν με άλλους τρόπους στο παρελθόν²³. Από τον φάκελο, δε, προκύπτει ότι υπήρξε διαπραγμάτευση και συζήτηση επί των θεμάτων για τα οποία ο [...] είχε ορισμένες ενστάσεις²⁴.

Επιπλέον, σύμφωνα με την ΕΛΠΕ, τον Αύγουστο του 2016 οι καταγγέλλοντες, παρότι τους είχε ανατεθεί το έργο μεταφοράς κατά τα ανωτέρω, δεν ήταν διαθέσιμοι να μεταφέρουν υγρό τετηγμένο θείο [...] με αποτέλεσμα η ΕΛΠΕ να αναθέσει τη μεταφορά σε τρίτους²⁵.

c. [...]

d. Τέλος, κατά το διάστημα [...] 2018 υπήρξε αλληλογραφία μεταξύ της ΕΛΠΕ και των καταγγελλόντων αναφορικά με ενδεχόμενη δίμηνη παράταση της συνεργασίας, η οποία είχε λήξει στις [...] σύμφωνα με τους όρους του οικείου διαγωνισμού. Ειδικότερα, [...] υπήρξε πρόταση εκ μέρους της ΕΛΠΕ περί δίμηνης παράτασης της συνεργασίας με τα προϊσχύσαντα κόμιστρα μεταφοράς την οποία οι καταγγέλλοντες δεν δέχτηκαν αντιπροτείνοντας υψηλότερα κόμιστρα μεταφοράς και παράταση της συνεργασίας

²⁰ [...]

²¹ Βλ. Σχετικό 2 της υπ' αριθ. πρωτ. 5916/09.07.2021 απαντητικής επιστολής της ΕΛΠΕ και τη σχετική αλληλογραφία και σύμβαση που προσκομίζονται.

²² Βλ. σελ. 24 της Καταγγελίας.

²³ Βλ. σελ. 63 της Καταγγελίας, στην οποία οι καταγγέλλοντες αναφέρουν ότι «Η εταιρεία ΕΛΠΕ, θέλοντας να ισοφαρίσει την εγγυητική μας, είχε μέσα φορτωτικές-τιμολόγια που φαινόταν απλήρωτα, προκειμένου να καλύπτεται το ύψος της εγγυητικής, κάτι που μάλιστα υπάρχει αποτυπωμένο σε email των υπευθύνων της εταιρείας τους».

²⁴ Βλ. Σχετικό 2 της υπ' αριθ. πρωτ. 5916/09.07.2021 απαντητικής επιστολής της ΕΛΠΕ και τη σχετική αλληλογραφία που προσκομίζεται.

²⁵ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 5916/09.07.2021 απαντητική επιστολή της ΕΛΠΕ (υπό ερώτηση 6).

[...]2018²⁶. Η ΕΛΠΕ [...]μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας ανακοίνωσε στους καταγγέλλοντες την παύση της συνεργασίας τους αφενός λόγω μη συμφωνίας στη δίμηνη παράταση και τους όρους συνεργασίας που πρότεινε και αφετέρου λόγω της συνεχούς άρνησης των καταγγελλόντων να συμμορφωθούν στους όρους του διαγωνισμού του οποίου υπήρξαν ανάδοχοι και μη τήρησης των σχετικώς συμφωνηθέντων. Έκτοτε, δεν υπήρξε νέα συνεργασία μεταξύ των μερών.

V ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ – ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ

17. Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 37 του ν. 3959/2011, καταγγελίες περί ζητημάτων που δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της ΕΑ τίθενται στο αρχείο της ΓΔΑ με πράξη του Προέδρου της Επιτροπής ύστερα από εισήγηση της ΓΔΑ. Περαιτέρω κατά το άρθρο 37 παρ. 2 του ν. 3959/2011, προφανώς αβάσιμες καταγγελίες για παραβάσεις των άρθρων 1 παρ. 1 και/ ή 2 του ν. 3959/2011, οι οποίες υποβάλλονται μόνο στην ΕΑ και όχι σε Αρχή Ανταγωνισμού άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁷, τίθενται στο αρχείο της ΓΔΑ, με πράξη του Προέδρου της ΕΑ, ύστερα από εισήγηση της ΓΔΑ, χωρίς συζήτηση.

18. Στην έννοια της προφανώς αβάσιμης καταγγελίας υπάγεται, τόσο η νόμω αβάσιμη καταγγελία, ήτοι η καταγγελία της οποίας τα πραγματικά περιστατικά δεν πληρούν τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των άρθρων 1 και 2 του ν. 3959/2011, καθώς και των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), όσο και η ουσία αβάσιμη καταγγελία, ήτοι η καταγγελία, η οποία προφανώς, δηλαδή χωρίς να απαιτείται ειδικότερη εξέταση ή έλεγχος, είναι απορριπτέα, διότι τα επικαλούμενα πραγματικά περιστατικά δεν προκύπτουν ως αληθή. Ως εκ τούτου, προφανώς αβάσιμη καταγγελία κατά την έννοια του άρθρου 37 παρ. 2 ν. 3959/2011 δεν χρήζει περαιτέρω έρευνας και συζήτησης ενώπιον της ΕΑ, διαπίστωση στην οποία δύναται να αχθεί η ΕΑ, είτε βασιζόμενη στο σύνολο των πραγματικών και νομικών στοιχείων που γνωστοποιούνται με την καταγγελία, τα οποία η υπηρεσία υποχρεούται να εξετάζει προσεκτικά²⁸ είτε, κατά τη διακριτική της ευχέρεια, σε στοιχεία που θα περιέλθουν σε γνώση της κατόπιν περαιτέρω έρευνάς της.

19. Εξειδικεύοντας τα ανωτέρω, επισημαίνεται ότι η ΕΑ δεν είναι υποχρεωμένη να διεξαγάγει πλήρη έρευνα βάσει κάθε υποβαλλόμενης καταγγελίας με σκοπό να διαπιστώσει αν έχει διαπραχθεί παράβαση²⁹, ωστόσο, υποχρεούται σε κάθε περίπτωση να εξετάζει προσεκτικά τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που τίθενται υπόψη της από τον καταγγέλλοντα³⁰ προκειμένου να αποφασίσει για τη συνέχεια που πρέπει να δοθεί σε

²⁶ Βλ. σελ. 6 της υπ' αριθ. πρωτ. 5916 απαντητικής επιστολής της ΕΛΠΕ και σχετικό 9.

²⁷ Η υπό κρίση καταγγελία δεν προκύπτει ότι έχει κατατεθεί ενώπιον άλλης Αρχής Ανταγωνισμού κράτους μέλους της ΕΕ.

²⁸ Βλ. απόφαση ΔΕΚ της 04.03.1999, υπόθ. C-119/97P, Union française de l'express (Ufex) κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 86, με περαιτέρω παραπομπές σε νομολογία.

²⁹ Βλ. κατ' αντιστ., ΔΕΚ, C-91/95 P, Roger Tremblay κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 1996, σ. I-5547, σκ. 30, και ΓενΔΕΕ, T-432/05 EMC Development κατά Επιτροπής, Συλλ. 2010, σ. II-1629, σκ. 57-58. Συναφώς, Ανακοίνωση της Επιτροπής περί χειρισμού των καταγγελιών, παρ. 41. Βλ. σχετ. επίσης, απόφαση της Επιτροπής, υπόθεση AT.40026 – Velux, παρ. 25-27 επικυρωθείσα με την απόφαση ΓενΔΕΕ T-515/18 EU:T:2020:620, (ιδίως, σκ. 208), και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, (εκκρεμεί ενώπιον ΔΕΕ, υπόθεση C-149/21 P, Fakro κατά Επιτροπής).

³⁰ Βλ. ενδεικτικά, αποφάσεις ΔΕΚ C-298/83, CICCE κατά Επιτροπής, Συλλ. 1985, σ. 1105, σκ. 18, ΠΕΚ T-198/98, Micro Leader κατά Επιτροπής, Συλλ. 1999, σ. II-3989, σκ. 27, καθώς και ΓενΔΕΕ, T-432/05, EMC Development κατά Επιτροπής, ό.π., σκ. 59. Τα εν λόγω στοιχεία πρέπει να έχουν αποδεικτική αξία να είναι τεκμηριωμένα και να αποτελούν ενδείξεις παράβασης [ΠΕΚ T-198/98, Micro Leader κατά Επιτροπής, ό.π., σκ. 57]. Συναφώς, «*It is entirely permissible for the Commission to assess*

καταγγελία. Περαιτέρω, η Υπηρεσία κατά την άσκηση της διακριτικής της ευχέρειας, μπορεί να λαμβάνει υπόψη της όλα τα σχετικά πραγματικά και νομικά δεδομένα προκειμένου να αποφασίσει εάν θα δώσει συνέχεια σε μια καταγγελία και δεν πρέπει ούτε να περιορίζεται ο αριθμός των κριτηρίων εκτιμήσεως που μπορεί να λάβει υπόψη της ούτε, αντιθέτως, να της επιβάλλεται η αποκλειστική χρήση ορισμένων κριτηρίων³¹.

20. Συναφώς, από τη νομολογία των ενωσιακών δικαστηρίων αλλά και του ΔΕΦΑΘ συνάγεται ότι για να απορρίψει μια καταγγελία, η ΕΑ δεν είναι υποχρεωμένη να λάβει υπόψη της περιστάσεις που δεν τίθενται υπόψη της από τον καταγγέλλοντα και οι οποίες θα μπορούσαν να προκύψουν μόνο μετά από ειδικότερη διερεύνηση³². Δεδομένου, λοιπόν, ότι η Επιτροπή έχει ως μόνη υποχρέωση να εξετάζει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που της γνωστοποιεί ο καταγγέλλων, δεν υποχρεούται να αποδείξει ότι έλαβε μέτρα έρευνας³³. Εξάλλου, οι καταγγέλλοντες οφείλουν να καταδείξουν την πιθανότητα παράβασης³⁴.

21. Μια καταγγελία, η οποία δεν αποδεικνύεται από τους προβαλλόμενους ισχυρισμούς και τα προσκομιζόμενα στοιχεία, είναι δυνατόν να απορριφθεί εξ' αυτού του λόγου³⁵ χωρίς πάντως, όπως προεκτέθηκε, να αποκλείεται η δυνατότητα της ΕΑ να επανέλθει αυτεπαγγέλτως στην εξέταση του οικείου φακέλου. Στον βαθμό που έχει εξηγήσει με σαφήνεια τους λόγους απόρριψης μιας καταγγελίας, η ΕΑ δεν υποχρεούται να τοποθετηθεί έφ' όλων των ισχυρισμών των καταγγελλόντων³⁶.

22. Σε συνέχεια των ως άνω, σημειώνεται ότι η ΕΑ είναι αποκλειστικά αρμόδια για την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 3959/2011 περί της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, καθώς και των διατάξεων των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ, οι οποίες εφαρμόζονται επί επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων και ιδίως ερευνά, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας, ενδεχόμενη συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ επιχειρήσεων ή απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων που έχει ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 του ν.

---

the probative value of evidence independently) [ΓενΔΕΕ, T-699/14, Topps Europe Ltd κατά Επιτροπής, EU:T:2017:2, σκ. 52].

³¹ Απόφαση Γεν.ΔΕΕ της 19.09.2013 EFIM κατά Επιτροπής Υπόθεση C-56/12P σκ. 84-85 με περαιτέρω παραπομπές, μη διαθέσιμη στα ελληνικά, σε μετάφραση από τα γαλλικά «84. Υπ' αυτό το πρίσμα, αποτελεί πάγια νομολογία ότι η Επιτροπή μπορεί, κατά την άσκηση της διακριτικής της ευχέρειας, να λάβει υπόψη της όλα τα σχετικά νομικά και πραγματικά δεδομένα προκειμένου να αποφασίσει για την πορεία μια καταγγελίας [...]».85. [...] δεν προσήκει ούτε ο περιορισμός των κριτηρίων εκτίμησης στα οποία η Επιτροπή μπορεί να αναφερθεί ούτε, αντιστρόφως, να της επιβάλει την αποκλειστική επίκληση συγκεκριμένων κριτηρίων».

³² Βλ. ΔΕΦΑΘ 4057/2018, σκ. 11, ΠΕΚ T-319/99, FENIN κατά Επιτροπής, σκ. 43.

³³ ΓενΔΕΕ, T-432/05, EMC Development κατά Επιτροπής, ό.π., σκ. 59.

³⁴ Βλ. ενδεικτικά, ΔΕΕ, C-56/12 P, EFIM κατά Επιτροπής, EU:C:2013:575, σκ. 72 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία. Βλ. επίσης, ΓενΔΕΕ, T-712/14, CEHR κατά Επιτροπής, EU:T:2017:748, σκ. 39. Βλ. συναφώς, ΓενΔΕΕ συνεκδ. T-108/07 και T-354/08, Spira κατά Επιτροπής, EU:T:2013:367.

³⁵ Βλ. αναλ. ΓενΔΕΕ, υπόθ. T-198/98 *Micro Leader Business* κατά Επιτροπής. σκ. 32-39, καθώς και υπόθ. 298/83 CICCE κατά Επιτροπής, σκ. 21-29 (ιδίως σκ. 29)

³⁶Ο.π. EFIM, σκ.60-61 (μη διαθέσιμη στα ελληνικά, σε μετάφραση από τα γαλλικά «60. Πράγματι, το Δικαστήριο υποστήριξε, στο σημείο 94 της εκκαλούμενης απόφασης, ότι ακόμη κι εάν η Επιτροπή δεν απάντησε στο σύνολο των ισχυρισμών του καταγγέλλοντος, είναι επαρκώς αιτιολογημένη, στο βαθμό που εξήγησε με σαφήνεια την υιοθετηθείσα αιτιολογία, επιτρέποντας κατ'αυτόν τον τρόπο στον καταγγέλλοντα να κατανοήσει τους λόγους απόρριψης της καταγγελίας του και στο Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του. 61. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που προαναφερόμενης στα σημεία 57 έως 59 της παρούσας, είναι δικαιολογημένο που το Δικαστήριο θεώρησε στο 95 της εκκαλουμένης ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να λάβει θέση επί όλων των ισχυρισμών του καταγγέλλοντος [...]»).

3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ ή/και ενδεχόμενη καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης τους στην αγορά, κατ' εφαρμογή του άρθρου 2 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 102 ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, η ΓΔΑ δεν είναι αρμόδια να αποφανθεί επί τυχόν παραβάσεων άλλων νομοθετικών διατάξεων, όπως των διατάξεων του ν. 146/1914 περί αθέμιτου ανταγωνισμού ή για λοιπές διαφορές αστικής φύσης για τις οποίες αρμόδια είναι τα πολιτικά δικαστήρια.

23. Σύμφωνα με την καταγγελία, το γεγονός ότι η ΕΛΠΕ διέκοψε τη συνεργασία με τους καταγγέλλοντες και έκτοτε δεν τους ενημερώνει ως προς το αν είναι εγγεγραμμένοι στον Πίνακα Προμηθειών της ΕΛΠΕ και, σε περίπτωση αρνητικής απάντησης, τους λόγους για τους οποίους δεν είναι εγγεγραμμένοι στον εν λόγω Πίνακα, συνιστά παράβαση του άρθρου 1 του ν. 146/1914 περί αθέμιτου ανταγωνισμού. Οι καταγγέλλοντες επικαλούμενοι άρθρα της νομοθεσίας περί αθέμιτου ανταγωνισμού και του Αστικού Κώδικα, αναλύουν την ευθύνη της ΕΛΠΕ προς αποζημίωση τους λόγω της διακοπής της συνεργασίας τους και μη συμπερίληψής τους στον Πίνακα Προμηθευτών της εταιρείας. Ωστόσο, τυχόν ενοχικό δικαίωμα προς αποζημίωση που απορρέει από τη μη τήρηση υποχρεώσεων μεταξύ αντισυμβαλλομένων ή/και παράβαση διατάξεων περί αθέμιτου ανταγωνισμού αφορούν αστικές διαφορές και εκφεύγουν της αρμοδιότητας της ΕΑ, κατά τα ανωτέρω εκτιθέμενα. Η εν λόγω αρμοδιότητα υπάγεται στα πολιτικά δικαστήρια, στα οποία οι καταγγελλόμενοι έχουν ήδη αποτανθεί κατά τη διάρκεια της συμβατικής τους σχέσης με την ΕΛΠΕ.

24. Για λόγους πληρότητας, εξετάζεται κατωτέρω κατά πόσο η πρακτική της ΕΛΠΕ θα μπορούσε να συνιστά παράβαση του άρθρου 2 του ν. 3959/2011 (και 102 ΣΛΕΕ), με τη μορφή άρνησης/ διακοπής συνέχισης συναλλακτικών σχέσεων, παρόλο που η καταγγελία ενώπιον της ΕΑ δεν γίνεται επί αυτής της βάσης.

V.1 Εξέταση της υπό κρίση καταγγελίας υπό το πρίσμα του άρθρου 2 του ν. 3959/2011

25. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3959/2011: «1. Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσπόζουσας θέσης στο σύνολο ή μέρος της αγοράς της Ελληνικής Επικράτειας. 2. Η καταχρηστική αυτή εκμετάλλευση μπορεί να συνίσταται ιδίως: α) στην άμεση ή έμμεση επιβολή μη εύλογων τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής, β) στον περιορισμό της παραγωγής, της διάθεσης ή της τεχνολογικής ανάπτυξης με ζημία των καταναλωτών, γ) στην εφαρμογή στο εμπόριο άνισων όρων για ισοδύναμες παροχές, ιδίως στην αδικαιολόγητη άρνηση πώλησης, αγοράς ή άλλης συναλλαγής, με αποτέλεσμα να περιέρχονται ορισμένες επιχειρήσεις σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό, δ) στην εξάρτηση της σύναψης συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσόμενων, πρόσθετων παροχών, οι οποίες από τη φύση τους ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες δεν συνδέονται με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών».

26. Επομένως, προϋποθέσεις εφαρμογής της ανωτέρω διάταξης είναι α) η κατοχή δεσπόζουσας θέσης από επιχείρηση στο σύνολο ή μέρος της σχετικής αγοράς της χώρας και β) η καταχρηστική εκμετάλλευση της θέσης αυτής.

27. Κάθε επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση στην οικεία σχετική αγορά φέρει ιδιαίτερη ευθύνη να μην βλάπτει με τη συμπεριφορά της την ύπαρξη πραγματικού και ανόθευτου

ανταγωνισμού σε αυτήν³⁷, χωρίς όμως να στερείται το δικαίωμά της να διαφυλάξει τα εμπορικά της συμφέροντα³⁸. Στο ως άνω πλαίσιο, μια επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση, έχει κατ' αρχήν το δικαίωμα να επιλέγει αυτόνομα τους εμπορικούς της εταίρους και να διαθέτει ελεύθερα τα περιουσιακά της στοιχεία³⁹, καθορίζοντας **στη βάση αντικειμενικών κριτηρίων**⁴⁰ τους πελάτες, τα προϊόντα και τις ποσότητες προϊόντων που προμηθεύει. Το δικαίωμα επιλογής ενός αντισυμβαλλόμενου και της ελευθερίας διάθεσης της ιδιοκτησίας αποτελούν αναγνωρισμένες αρχές και η αιτιολόγηση μιας επέμβασης στην ελευθερία σύναψης σύμβασης από επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση απαιτεί προσεκτική στάθμιση αντιμαχόμενων επιχειρημάτων και θα πρέπει να συνεπάγεται ουσιαστικά αποτελέσματα για τον ανταγωνισμό. Σε αντίθετη περίπτωση, θα οδηγούμασταν στο άτοπο κάθε δεσπόζουσα επιχείρηση να έχει υποχρέωση να συμβάλλεται με όλους τους πιθανούς πελάτες της⁴¹. Δεν θα πρέπει, εξάλλου, να παραβλέπεται ότι κύριος σκοπός του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, και κατ' επέκταση του άρθρου 2 του ν. 3959/2011, είναι να εμποδίσει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και πρακτικές που δύνανται να προκαλέσουν άμεση ζημία στους καταναλωτές, καθώς και πρακτικές που τους προκαλούν ζημία επηρεάζοντας αρνητικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό και όχι να προστατεύσει τη θέση μεμονωμένων ανταγωνιστών.

28. Επιπροσθέτως, κάθε επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση στην αγορά δικαιούται να επιδιώξει νομίμως πολιτικές αύξησης των κερδών της, συμπεριλαμβανομένης ενδεικτικά και της επιλογής των αντισυμβαλλομένων, των προϊόντων και των ποσοτήτων που θα διαθέσει καθώς και της τροποποίησης των συμβατικών όρων και να λαμβάνει τα μέτρα που κρίνει πρόσφορα για την προστασία των εμπορικών της συμφερόντων, όταν τα τελευταία θίγονται⁴², χωρίς να υπέχει υποχρέωση να υποστηρίζει τον εις βάρος της ανταγωνισμό, εφόσον τα μέτρα αυτά είναι θεμιτά και αναλογικά σε σχέση με την απειλή⁴³.

³⁷ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-322/81, *NV Nederlandsche Banden Industrie Michelin κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλ. 1983, σκ. 70, ΠΕΚ T-65/89, *BPB Industries Plc & British Gypsum Ltd*, Συλλ. 1993, σελ. II-389, σκ. 67, ΠΕΚ T-83/91 *Tetra Pak International SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Tetra Pak II)*, Συλλ. 1994, σελ. II-755, σκ. 113-114, ΠΕΚ T-219/99, *British Airways plc κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλ. 2003, σελ. II-5917, σκ. 242, ΠΕΚ T-201/04, *Microsoft κατά Επιτροπής*, ό.π., σκ. 229.

³⁸ Βλ. ΔΕΚ 27/76, *United Brands κατά Επιτροπής*, ό.π., σκ. 189, ΠΕΚ T-228/97 *Irish Sugar plc κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1999, σελ. II-2969, σκ. 112, ΠΕΚ T-203/01 *Michelin II*, ό.π., σκ. 55.

³⁹ Βλ. απόφαση ΕΑ 519/VI/2011, σκ. 118 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία. Βλ. επίσης ενδεικτικά, Ο' Donoghue/ Padilla, *The Law and Economics of Article 102 TFEU*, 2^η έκδοση 2013, Κεφάλαιο 10, σελ. 509. Βλ. Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής- Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ σε καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσπόζουσες επιχειρήσεις, ΕΕ 2009 C 45/7, παρ. 75 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία. Ειδικότερα η Επιτροπή αναφέρει ότι «[...] κάθε παρέμβαση βάσει του δικαίου ανταγωνισμού χρειάζεται προσοχή ιδίως όταν η εφαρμογή του άρθρου θα συνεπαγόταν την επιβολή υποχρέωσης προμήθειας στη δεσπόζουσα επιχείρηση. Η ύπαρξη μιας τέτοιας υποχρέωσης, ακόμη και όταν πρόκειται για δίκαιη αμοιβή, ενδέχεται να αποθαρρύνει τις επιχειρήσεις από το να επενδύσουν και να καινοτομήσουν [...]. εάν γνωρίζουν ότι ενδέχεται να έχουν καθήκον προμήθειας ακόμη και παρά την θέλησή τους [...] ενδέχεται να μην επενδύσουν ή να επενδύσουν λιγότερο στην συγκεκριμένη δραστηριότητα.[...]».

⁴⁰ Βλ. ΔΕΚ 27/76, *United Brands*, ό.π., σκ. 158.

⁴¹ Βλ. R.Subiotto/R. O'Donoghue *Defining the scope of the duty of dominant firms to deal with existing customers under art. 82 EC*, [2003] ECLR τ. 12, σελ. 683.

⁴² Βλ. ΔΕΚ 27/76, *United Brands*, ό.π., σκ. 189. Βλ. επίσης απόφαση της Ευρ. Επιτροπής COMP/32.279, *BBI/Boosey & Hawkes*, ΕΕ 1987 L 286/36, παρ. 19. Βλ. R.Subiotto/R. O'Donoghue *Defining the scope of the duty of dominant firms to deal with existing customers under art. 82 EC*, [2003] ECLR τ. 12, σελ. 683.

⁴³ Βλ. ΔΕΚ 27/76, *United Brands*, σκ. 190-191, απόφαση της Ευρ.Επιτροπής 32.279, *BBI/Boosey & Hawkes*, ΕΕ 1987 L 286/36, παρ. 19, απόφαση ΔΕφΑΘ 2057/2010, σκ. 11, 25.

Τούτο σημαίνει ότι για την κατάφαση ή μη της αντικειμενικής δικαιολόγησης μιας πρακτικής θα πρέπει να εξετάζεται εάν η υιοθετούμενη πρακτική, π.χ. της διακοπής εφοδιασμού και εν γένει συναλλακτικών σχέσεων, συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας, εάν δηλαδή η ακολουθούμενη πρακτική είναι ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο στόχο ή υπερβαίνει τα ανεκτά όρια της νόμιμης άμυνας έναντι προσβολών των εμπορικών συμφερόντων της δεσπόζουσας επιχείρησης.

29. Συναφώς, σε περίπτωση άρνησης πώλησης/συναλλαγής, έχει κριθεί ότι η δεσπόζουσα επιχείρηση έχει το δικαίωμα να προστατεύει τα εμπορικά της συμφέροντα, όταν αυτά θίγονται, και πρέπει να της παρέχεται σε εύλογο βαθμό η ευχέρεια να λαμβάνει τα μέτρα που αυτή κρίνει πρόσφορα για την προστασία τους, υπό την προϋπόθεση της τήρησης της αρχής της αναλογικότητας, ήτοι της απόδειξης ότι η άρνηση πώλησης/συναλλαγής δεν είναι δυσανάλογη σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο⁴⁴. Εξάλλου, έχει κριθεί ότι ο ανταγωνισμός δεν συνίσταται στην εις το διηνεκές διατήρηση αντιοικονομικών δομών και σχέσεων σε βάρος των επιχειρήσεων και των καταναλωτών, ανεξάρτητα της λεγόμενης «ειδικής ευθύνης» των δεσποζουσών επιχειρήσεων⁴⁵. Η γενική υποχρέωση προμήθειας που ενδεχομένως υπέχει μια δεσπόζουσα επιχείρηση δεν ταυτίζεται με την προϋπόθετη υποχρέωση προμήθειας⁴⁶. Συνεπώς, ακόμη και μια επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση στην αγορά μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να αρνηθεί να πωλήσει το προϊόν της σε πελάτη της ή να αλλάξει την πολιτική της αναφορικά με τις παραδόσεις ή τον εφοδιασμό, χωρίς η πρακτική της αυτή να αντίκειται στο δίκαιο του

Στην υπόθεση BBI/Boosey & Hawkes (E.E. 1987, L 286/36) η διακοπή εφοδιασμού ενός πελάτη, τη στιγμή που προσπαθούσε να εισέλθει παράλληλα ως ανταγωνιστής στην αγορά όπου δραστηριοποιούνταν η δεσπόζουσα επιχείρηση, θεωρήθηκε καταχρηστική. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η εξάρτηση του πελάτη/ δυνητικού ανταγωνιστή από τα προϊόντα της δεσπόζουσας επιχείρησης ήταν τέτοια ώστε να πιθανολογείται η παύση των εργασιών του σαν αποτέλεσμα της αναστολής των προμηθειών, ότι η διακοπή εφοδιασμού ήταν αιφνιδιαστική, ο δεδλωμένος στόχος της επιχείρησης ήταν η εξαφάνιση της ανταγωνιστικής απειλής που συνιστούσε ο πελάτης και η διακοπή προμηθειών ήταν μέρος του σχεδίου αυτού. Η Επιτροπή απεφάνθη ότι η δεσπόζουσα επιχείρηση μπορεί να λάβει εύλογα μέτρα για την προστασία των εμπορικών συμφερόντων της όμως αυτά πρέπει να είναι θεμιτά και σε αντιστοιχία με την απειλή ότι ναι μεν ο δεσπόζων παραγωγός δεν υπέχει υποχρέωση να υποστηρίξει τον εις βάρος του ανταγωνισμό, η αιφνιδιαστική, ωστόσο, απόσυρση όλων των προμηθειών ή η επιβολή αντιποίνων υπερβαίνουν το όριο της νόμιμης άμυνας. Σε αυτό το πλαίσιο, μια δεσπόζουσα επιχείρηση «έχει ενδεχομένως το δικαίωμα να αναθεωρεί τις εμπορικές της σχέσεις με τον πελάτη [αυτόν] και, τάσσοντας εύλογη προθεσμία να παύει την οποιαδήποτε ειδική εμπορική σχέση μαζί του» (σκ. 19).

⁴⁴ Βλ. ΕΑ 519/IV/2011, σκ. 119 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

⁴⁵ Βλ. απόφαση ΕΑ 511/VI/2010, σκ. 91 σύμφωνα με την οποία «[...] Η δέσμευση ορισμένης επιχείρησης στη διατήρηση των συμβατικών της σχέσεων εις το διηνεκές πρέπει να απορρίπτεται, αφού σε καμία περίπτωση δεν εξυπηρετεί το συμφέρον των καταναλωτών. Η οικονομία της αγοράς αναπτύσσεται με βάση την κινητικότητα και ενδεχόμενη διαιώνιση συμβατικών σχέσεων θα δρούσε ως ισχυρότατος ανασταλτικός παράγοντας για την είσοδο σε ορισμένη αγορά και για τις επενδύσεις» και απόφαση ΔΕφΑθ 2057/2010, σκ. 25.

⁴⁶ Βλ. Background Note, OECD Secretariat, DAF/COMP (2007) 46, κεφ. 3.1. *European Union*, σελ. 43.

ανταγωνισμού^{47, 48}.

30. Κατά τη νομολογία, η παροχή προμήθειας δύναται να καθίσταται υποχρεωτική για μία δεσπόζουσα επιχείρηση σε εξαιρετικές περιστάσεις, ήτοι όταν α) η πρόσβαση στην εισροή είναι αναγκαία για την άσκηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού σε αγορά επόμενου σταδίου⁴⁹, β) πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις εκμεταλλευτικής ή παρεμποδιστικής κατάχρησης, συμπεριλαμβανομένης και της ζημίας του καταναλωτή και γ) η διακοπή προμήθειας είναι πιθανό να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού⁵⁰. Ειδικότερα ως προς τη διακοπή υφιστάμενων συναλλακτικών σχέσεων, σύμφωνα με την ενωσιακή νομολογία, η άρνηση πωλήσεων από επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση στην παραγωγή ή/και τη διανομή ενός προϊόντος, όταν εκδηλώνεται προς ένα σταθερό πελάτη της, δηλαδή ως διακοπή εφοδιασμού ενός πελάτη με τον οποίο συνδέεται ήδη με συναλλακτική σχέση και ο οποίος τηρεί τις εμπορικές συνήθειες, ανεξαρτήτως του γεγονότος εάν αυτός συνιστά συγχρόνως ανταγωνιστή της ή όχι⁵¹, είναι δυνατόν να συνιστά κατάχρηση όταν η συμπεριφορά αυτή **δεν στηρίζεται σε λόγους αντικειμενικά δικαιολογημένους**.⁵² Ειδικότερα, αναφορικά με τη διακοπή/ τερματισμό των

⁴⁷ Βλ. ΓενΔικ Τ-41/96 *Bayer AG κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2000, σελ. ΙΙ-3383, σκ. 180. Όπως σημείωσε και ο Γεν. Εισαγγελέας Jacobs στην υπόθεση C-7/97, *Oscar Bronner*, παρ. 56 «... το δικαίωμα επιλογής των αντισυμβαλλομένων και της ελευθερίας διαθέσεως της ιδιοκτησίας αποτελούν γενικώς αναγνωρισμένες αρχές στα δίκαια των κρατών μελών, ενίοτε δε έχουν και συνταγματικό χαρακτήρα. Η προσβολή των δικαιωμάτων αυτών απαιτείται να είναι επαρκώς αιτιολογημένη».

Βλ. Roberto Subiotto/ Robert O' Donogue, “*Defining the scope of the duty of dominant firms to deal with existing customers under article 82 EC*”, E.C.L.R. 2003, τόμος 24, τεύχος 12, σελ. 683. Κατά τους συγγραφείς, η εμπορική σχέση μεταξύ δεσπόζουσας επιχείρησης και υφιστάμενων πελατών διέπεται πρωτίστως από το δίκαιο των συμβάσεων και όχι το δίκαιο ανταγωνισμού. Παρόλο που η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης μπορεί να συνεπάγεται ότι η διαπραγματευτική δύναμη των μερών δεν είναι ίδια, εντούτοις ο πελάτης σε πολλές περιπτώσεις δύναται με βάση τη σύμβαση να πετύχει δικαστική προστασία με τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων σε περίπτωση άρνησης προμήθειας ή να λάβει αποζημίωση για ζημία που υπέστη λόγω άρνησης της δεσπόζουσας να διαπραγματευτεί.

⁴⁸ Προκειμένου, δε, να θεωρηθεί η άρνηση προμήθειας από δεσπόζουσα επιχείρηση προϊόντων και υπηρεσιών σε έναν πελάτη καταχρηστική, θα πρέπει η πρώτη, όχι μόνο να ελέγχει μια σημαντική εισροή αλλά και να δραστηριοποιείται και στην αγορά όπου ο πελάτης πρόκειται να χρησιμοποιήσει την εν λόγω εισροή. Άλλως, η δεσπόζουσα επιχείρηση δεν θα είχε, υπό φυσιολογικές συνθήκες, το κίνητρο του αποκλεισμού παρά μόνο εάν μια τέτοια πρακτική αποσκοπούσε σε αποκλειστικότητα ή σε διατήρηση συγκεκριμένης τιμής. Βλ. Ι. Λιανός- Γ. Τσουλούφας, *Καταχρήσεις μη τιμολογιακού χαρακτήρα σε Δ. Τζουγανάτου (επιμ.), Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού*, Νομική Βιβλιοθήκη, (τόμος 2^{ος}), 2020, σελ. 707 και την παρατιθέμενη σε αυτήν βιβλιογραφία και νομολογία.

⁴⁹ Μια εισροή είναι αναγκαία όταν δεν υπάρχει πραγματικό ή δυνητικό υποκατάστατο στο οποίο οι αγοραστές στην αγορά επόμενου σταδίου μπορούν να βασιστούν ώστε να αντισταθμίσουν, τουλάχιστον μακροπρόθεσμα, τις αρνητικές επιπτώσεις της άρνησης. Βλ. Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ σε καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσπόζουσες επιχειρήσεις, ΕΕ 2009 C 45/7, παρ. 83 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

⁵⁰ Βλ. Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ σε καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσπόζουσες επιχειρήσεις, ΕΕ 2009 C 45/7, παρ. 85.

⁵¹ Προβλήματα στον ανταγωνισμό δύνανται να δημιουργούνται είτε σε κάθετο επίπεδο (vertical foreclosure), όταν η δεσπόζουσα επιχείρηση αρνείται να προμηθεύσει πελάτες μη ανταγωνιστές οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε αγορά «επόμενου σταδίου», είτε σε οριζόντιο επίπεδο (horizontal foreclosure).

⁵² Βλ. ΔΕΚ 27/76, *United Brands και United Brands Continental BV κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1978, Ι- 207, σκ. 182-183, όπου το ΔΕΚ έκρινε ότι μια δεσπόζουσα επιχείρηση «η οποία διαθέτει το κύρος που προέρχεται από ένα γνωστό και εκτιμώμενο από τους καταναλωτές σήμα δεν επιτρέπεται να διακόψει την παράδοση προϊόντων της προς έναν παλιό πελάτη ο οποίος τηρεί τις εμπορικές συνήθειες, εφόσον οι παραγγελίες του τελευταίου δεν παρουσιάζουν καμία ανωμαλία». Στη συγκεκριμένη υπόθεση

συναλλακτικών σχέσεων και τον τρόπο που εκδηλώνεται η συγκεκριμένη συμπεριφορά, η έννοια της άρνησης δεν περιλαμβάνει μόνο την απόλυτη άρνηση αλλά και την επιβολή όρων οι οποίοι αντικειμενικά δεν είναι εύλογοι⁵³. Οι όροι αυτοί μπορεί να συνίστανται σε άρνηση εφοδιασμού στην περίπτωση που ο αντισυμβαλλόμενος δεν συμμορφωθεί με όρους που ο προμηθευτής γνωρίζει ότι, για αντικειμενικούς λόγους, είναι μη εύλογοι. Τέτοιου είδους άρνηση εφοδιασμού εκ μέρους μιας κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχείρησης, προκειμένου να θεωρηθεί καταχρηστική υπό το πρίσμα του άρθ. 2 παρ. 2 στοιχ. β' και γ' του ν. 3959/2011 και του άρθρ. 102 εδ. β', στοιχ. β' και γ' ΣΛΕΕ, θα πρέπει να τείνει στην ενίσχυση και εκμετάλλευση της θέσης αυτής⁵⁴ και να δύναται να προκαλέσει σημαντικές στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό.

31. Η άρνηση μπορεί να δικαιολογείται αντικειμενικώς όταν οφείλεται σε κίνδυνο υποβάθμισης της ποιότητας λόγω π.χ. προφανούς μη πλήρωσης ορισμένων ποιοτικών κριτηρίων,⁵⁵ όταν οφείλεται σε αφερεγγυότητα του πελάτη/διανομέα,⁵⁶ όταν οφείλεται σε μη τήρηση των συμβατικών ή νόμιμων υποχρεώσεων από την πλευρά του αντισυμβαλλομένου,⁵⁷ ή σε κάθετη ολοκλήρωση της δεσπόζουσας επιχείρησης, η οποία δικαιολογείται στη βάση της βελτίωσης της οικονομικής αποτελεσματικότητάς της και επιφέρει οφέλη στους καταναλωτές.⁵⁸

V.2 Υπαγωγή στην υπό εξέταση υπόθεση

32. Εν προκειμένω, ακόμη κι αν ήθελε υποτεθεί ότι η ΕΛΠΕ κατέχει δεσπόζουσα θέση σε σχετική αγορά, προϋπόθεση της οποίας η εξέταση παρέλκει, από τα στοιχεία που προσκόμισαν οι καταγγέλλοντες και η ΕΛΠΕ, προκύπτει ότι δεν πληρούται η δεύτερη σωρευτική προϋπόθεση διαπίστωσης παράβασης κατά το άρθρο 2 ν. 3959/2022 και 102 ΣΛΕΕ. Ειδικότερα, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει *prima facie* ότι το 2016 όταν

η άρνηση προμήθειας οφειλόταν στην απόφαση συγκεκριμένου ωριμαντή μπανανών/ διανομέα να συμμετάσχει στη διαφημιστική καμπάνια ανταγωνιστή της United Brands (βλ. στην ίδια απόφαση σκ. 192). Το ΔΕΚ αξιολόγησε ότι η συγκεκριμένη συμπεριφορά αντίκειται τόσο στην περίπτωση β' όσο και στην περίπτωση γ' του άρθρου 82 ΣυνθΕΚ. Βλ. ΔΕΕ 27/76 United Brands σκ. 183. Βλ. και ΔΕΚ C-6/73 και 7/73 *Commercial Solvents – Istituto Chemioterapico* σκ. 25, απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 29.7.1987, *BBI/Boosey & Hawkes*, E.E. 1987, L 286/36, παρ. 19, ΔΕΚ C-6/73 και 7/73, *Istituto Chemioterapico Italiano* και *Commercial Solvents* κατά *Επιτροπής*, Συλλ. 1974, σελ. I-223, σκ. 25, ΔΕΚ C- 468/06 έως C-478/06, *Σωτ. Λέλος και Σια Ε.Ε. κατά GlaxoSmithKline*, Συλλ. 2008, σελ. I- 7139, σκ. 34 και 71 («...δεν επιτρέπεται σε μια φαρμακευτική εταιρία με δεσπόζουσα θέση, σε κράτος μέλος στο οποίο οι τιμές είναι σχετικώς χαμηλές, να παύσει να εκτελεί προς συνήθεις παραγγελίες παλαιού πελάτη αποκλειστικά και μόνον επειδή προς προμηθεύει μεν την αγορά του εν λόγω κράτους μέλους, αλλά εξάγει και ορισμένες από προς παραγγελθείσες ποσότητες προς άλλα κράτη μέλη στα οποία ισχύουν υψηλότερες τιμές...»), ΔΕΚ C- 311/84, *CBEM/CLT* και *IPB* κατά *Επιτροπής (Telemarketing)*, Συλλ. 1985, σελ. I-3261, σκ. 25-27.

⁵³ Βλ. απόφαση της Ευρ. Επιτροπής της 16^{ης} Σεπτεμβρίου 1998, υπόθεση IV/35.134 (συμφωνία διατλαντικής ναυτιλιακής διάσκεψης “TACA”), ΕΕ L 095 της 09/04/1999 σ. 0001 – 0112 σκ. 553 «Η άρνηση προμήθειας μπορεί να λάβει διάφορες μορφές: ενδέχεται να είναι απόλυτη άρνηση προμήθειας, άρνηση προμήθειας με όρους άλλους από αυτούς που ο προμηθευτής γνωρίζει ότι είναι απαράδεκτοι (εποικοδομητική άρνηση), ή άρνηση προμήθειας βάσει θεμιτών όρων». Βλ. επίσης απόφαση της Ευρ. Επιτροπής της 25^{ης} Ιουλίου 2001, υπόθεση COMP/C-1/36.915 (*Deutsche Post /Intercertion of cross-border mail*), E.E. (2001) L 331/40, παρ. 141.

⁵⁴ Βλ. ΔΕΚ 27/76, *United Brands* και *United Brands* *Continental BV* κατά *Επιτροπής*, Συλλ. 1978, I- 207, σκ. 189.

⁵⁵ Βλ. σχετικά ΕΑ 519/VI/2011, παρ. 120 επ.

⁵⁶ Πρβλ., απόφαση της Επιτροπής της 26ης Φεβρουαρίου 1992, υπόθεση IV/33.544 *British Midland* κατά *Aer Lingus*, ΕΕ 1992 L 96/34, σκ. 25.

⁵⁷ Βλ. απόφαση ΕΑ 519/VI/2011 σκ. 110 επ.

⁵⁸ Βλ. ΔΕφαΘ 2057/2010 σκ. 11 και 22 και ΔΕφαΘ 157/2022 σκ. 4 και 13 επι της Ε.Α. 711/2020.

η ΕΛΠΕ ζητούσε για πολλούς μήνες από τους καταγγέλλοντες, στους οποίους είχε κατακυρωθεί ο διαγωνισμός, να υπογράψουν τη σύμβαση μεταφοράς τετηγμένου θείου και να προσκομίσουν εγγυητικές επιστολές, ήτοι να συμμορφωθούν προς τους όρους της διακήρυξης, οι καταγγέλλοντες επέδειξαν μη ομαλή συμπεριφορά καθώς δεν εκπλήρωναν τις σχετικές από τη διακήρυξη υποχρεώσεις τους. Περαιτέρω, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι κατά τη διάρκεια της συνεργασίας τους με την ΕΛΠΕ παρουσιάζονταν προβλήματα τα οποία αποτυπώνονταν ενδεικτικά, σε οικονομικές διαφορές με προσφυγή στα πολιτικά δικαστήρια, σε αποστολή εξωδίκων προς την ΕΛΠΕ και σε νομίμους εκπροσώπους της, σε μη διαθεσιμότητα εκ μέρους των καταγγελλόντων για μεταφορά φορτίου, [...]. Σύμφωνα με την ως άνω παρατεθείσα νομολογία, η αφερεγγυότητα εκ μέρους του αντισυμβαλλόμενου ή/και η αθέτηση των συμβατικών υποχρεώσεων του αποτελεί αντικειμενικό δικαιολογητικό λόγο διακοπής προμήθειας σε πελάτη. Ακόμα δηλαδή και αν ήθελε υποθεθεί ότι η ΕΛΠΕ κατείχε δεσπόζουσα θέση, προϋπόθεση της οποίας η εξέταση παρέλκει, η ΕΛΠΕ θα είχε αντικειμενικό δικαιολογητικό λόγο διακοπής των συναλλακτικών σχέσεων με τους καταγγέλλοντες στο πλαίσιο του δικαιώματος που έχει μια δεσπόζουσα επιχείρηση, διασφάλισης των εμπορικών της συμφερόντων και μη διατήρησης εις το διηνεκές αντικοινωνικών σχέσεων σε βάρος της και σε βάρος των καταναλωτών.

33. Εξάλλου, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι η διακοπή της συναλλακτικής σχέσης της ΕΛΠΕ με τους καταγγέλλοντες είχε ως στόχο από την πλευρά της ΕΛΠΕ την επίτευξη αποκλειστικής παροχής υπηρεσιών των καταγγελλόντων προς αυτήν (καθόλα τα έτη οι καταγγέλλοντες δεν υπήρξαν αποκλειστικοί συνεργάτες της ΕΛΠΕ) ή την επίτευξη μιας πολύ χαμηλής προσφοράς από αυτούς για την παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας προς όφελος της καταγγελλόμενης. Συναφώς, η συνέχιση μιας συναλλακτικής σχέσης επί σύμβασης η διάρκεια της οποίας σημειωτέον είχε λήξει [...] επιβάλλει αφενός διαπραγμάτευση μεταξύ των μερών και αφετέρου την επίτευξη οικονομικώς ισόρροπης για αμφότερα τα μέρη συμφωνίας. Εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι [...] τα μέρη διαφωνούσαν σε βασικά συστατικά στοιχεία της σύμβασης, ήτοι τη διάρκεια και το τίμημα, και κατά συνέπεια η μη ανανέωση της σύμβασης ήταν φυσική κατάληξη αφ'ης στιγμής δεν μπορούσε να επιτευχθεί μια επωφελής συμφωνία για τα δύο μέρη.

34. Σε σχέση με την πρώτη προϋπόθεση περί κατοχής δεσπόζουσας θέσης της ΕΛΠΕ, η εξέτασή της παρέλκει καθώς δεν πληρούνται η κατά τα ανωτέρω αναλυθέντα συντρέχουσα προϋπόθεση της κατάχρησής της.

VI ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

35. Συμπερασματικά, η εξεταζόμενη καταγγελία αξιολογείται α) ως μη εμπίπτουσα στην αρμοδιότητα της ΕΑ κατά τα οριζόμενα στο άρθ. 37 παρ. 1 του ν. 3959/2011 κατά το μέρος που τα ζητήματα που τίθενται σε αυτήν αφορούν σε ιδιωτική διαφορά, και β) όλως επικουρικώς και για λόγους πληρότητας, ως προφανώς ουσία αβάσιμη, κατά τα οριζόμενα στο άρθ. 37 παρ. 2 του ν. 3959/2011 καθώς δεν στοιχειοθετείται καταχρηστική εκμετάλλευση της θέσης αυτής μέσω άρνησης/διακοπής προμήθειας υπό την ειδικότερη περίπτωση της άρνησης συνέχισης συναλλακτικής σχέσης, και ακολούθως δεν πληρούται μία εκ των σφραγιστικών προϋποθέσεων του άρθ. 2 παρ. 2 περ. γ) του ν. 3959/2011. Εξ αυτού του λόγου παρέλκει η εξέταση της κατοχής δεσπόζουσας θέσης από την Καταγγελλόμενη.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Τίθεται στο αρχείο η υπ'αριθμ. πρωτ. 1238/09.02.2021 καταγγελία των: [...] κατά της εταιρείας με την επωνυμία «Ελληνικά Πετρέλαια Ανώνυμη Εταιρεία», για τις αιτιάσεις που αναλυτικά εκτίθενται ανωτέρω, κατ' άρθρο 37 παρ. 1 και 2 του ν. 3959/2011.

Κατά της παρούσας απόφασης, οι καταγγέλοντες έχουν δικαίωμα προσφυγής κατά τις κείμενες διατάξεις.

Με εντολή Προέδρου

Αθήνα, 30.12.2022

Με εντολή Προέδρου (ΦΕΚ Β'3807/21.07.2022)

Η Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού

Χαρά Νικολοπούλου